

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 26 квітня 2024 року

Одеса
«Фенікс»
2024

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

Матеріали видано в авторській редакції

Батанова Людмила Олександрівна СТАН МИТНОГО ОПОДАТКУВАННЯ У ПЕРІОД ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ	240
Іванченко Едуард Пилипович ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕДУРИ МИТНОГО ДЕКЛАРУВАННЯ ТОВАРІВ	241
Івасюк Ігор Георгійович ДЕЯКІ ЗАХОДИ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ЩОДО ЗАХИСТУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	244
Коваль Наталія Олексіївна ЦИФРОВІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО ЕКСПОРТНОГО КОНТРОЛЮ	246
Козарійчук Дмитро Васильович ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ МИТНОЇ СПРАВИ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ.....	248
Панчук Анна Олександрівна ЩОДО ЗМІНИ КОНЦЕПЦІЇ УПРАВЛІННЯ ПОРТАМИ В УКРАЇНІ	249
Плохута Євгеній Петрович ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ БЛОКЧЕЙН-ТЕХНОЛОГІЇ У МИТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ЗАСТОСУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....	252
Сергєєв Юрій Володимирович БЕЗПЕКА В ЧОРНОМОРСЬКОМУ РЕГІОНІ ТА РОЗВИТОК СТРАТЕГІЇ: НОВЕЛИ ЗАКОНОДАВСТВА США	254
Назарко Артем Аркадійович ПОСТ-МИТНИЙ КОНТРОЛЬ У РОЗУМІННІ СТАТТІ 337 ¹ МИТНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ.....	255
Омельченко Андрій Іванович РЕЖИМ ПІДВОДНОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ УКРАЇНИ: НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОГО БАЗИСУ.....	258
Рудик Марко Романович КОНТРОЛЬ СУДЕН ДЕРЖАВОЮ ПОРТУ У СИСТЕМІ ПРОТИДІЇ СУБСТАНДАРТНОМУ СУДНОПЛАВСТВУ	260

СЕКЦІЯ 7. ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СУДОУСТРОЮ, ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРАТУРИ, ІНШИХ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ, АДВОКАТУРИ

Бакаянова Нана Мезенівна ПРОФЕСІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ АДВОКАТІВ В АСПЕКТІ ПРАВА НА СВОБОДУ ОБ'ЄДНАННЯ	262
Косюта Михайло Васильович УЧАСТЬ ПРОКУРОРА У РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВ ЗГІДНО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ	265
Кісліцина Ірина Олександрівна ПРОБЛЕМИ ДОТРИМАННЯ АДВОКАТАМИ ЕТИЧНИХ НОРМ ПРИ ВЕДЕННІ ОНЛАЙН-БЛОГІВ.....	267
Ковальчук Інна Сергіївна ПРАВОЗАХИСНА РОЛЬ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ У ВОЄННИЙ ЧАС	269
Кравченко Марина Олександрівна ПОРУШЕННЯ СУДДЕЮ СУДДІВСЬКОЇ ЕТИКИ ЯК ПІДСТАВА ДЛЯ ПРИТЯГНЕННЯ ДО ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	271
Кубаєнко Андрій Володимирович МОДЕЛІ ТА ПІДХОДИ ДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ	273
Свида Олексій Георгійович ОКРЕМІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЩОДО ПРАВОВОГО СТАТУСУ ПЛЕНУМУ ВЕРХОВНОГО СУДУ.....	275
Храпенко Олена Олегівна ЦИФРОВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В АДВОКАТУРІ.....	277
Курганський Олександр Валерійович ОКРЕМІ АСПЕКТИ РЕФОРМУВАННЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ПРОКУРАТУР В УКРАЇНІ В СУЧАСНИЙ ПЕРІОД	279
Нестерчук Лілія Петрівна ПРИНЦИП ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА У ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ СУДОВОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	281
Зубрицький Олександр Олександрович ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЦЕДУРИ ПРИТЯГНЕННЯ АДВОКАТА ДО ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	283
Мозгальов Віктор Юрійович ТРАНСФОРМАЦІЯ КУЛЬТУРИ ПОВОДЖЕННЯ ЗІ ЗБРОЄЮ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ УКРАЇНИ ...	286
Полетило Павло Сергійович МОДЕЛЬ СПРАВЕДЛИВОГО ПРАВОСУДДЯ (ВИПАДОК, КОЛИ СВІДОК ОБВИНУВАЧЕННЯ ВІДСУТНІЙ В СУДОВОМУ ЗАСІДАННІ)	288
Хлистік Мирослава Андріївна ПРИМИРЕННЯ СТОРІН СПОРУ ШЛЯХОМ МЕДІАЦІЇ ПІД ЧАС СУДОВОГО ПРОЦЕСУ.....	291

Таким чином, виходячи із вищезазначеного усім суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності необхідно дотримуватись законодавства у сфері митної справи, оскільки після закінчення дії воєнного стану в Україні відповідні заходи державного нагляду будуть відновлені і у випадку виявлення правопорушень з боку суб'єкта господарювання до останнього можуть бути вжито передбачені нормою закону санкції.

Список використаних джерел

1. Про введення воєнного стану в Україні : указ Президента України від 24.02.2022 р. № 64. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397> (дата звернення: 23.03.2024).
2. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану : Закон України від 24.03.2022 р. № 2142-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2142-20#Text> (дата звернення: 23.03.2024).
3. Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану : постанова КМУ від 18.03.2022 р. № 314. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/314-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 24.03.2024).
4. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо адміністрування окремих податків у період воєнного, надзвичайного стану : Закон України від 01.04.2022 р. № 2173-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2173-20#Text> (дата звернення: 23.03.2024).
5. Про внесення змін до Митного кодексу України щодо митного оформлення біометану : проект Закону України від 03.07.2023 р. № 9456. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/П09499I?an=1> (дата звернення: 23.03.2024).

Ключові слова: воєнний стан, документальні перевірки, митне оподаткування, митні формальності, товари, транспортні засоби.

Keywords: military position, documentary check, customs taxation, customs formalities, goods, vehicles.

Іванченко Едуард Пилипович
Українська технологічна академія,
кандидат юридичних наук, професор,
докторант Науково-дослідного інституту приватного права
і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України,
радник Асоціації митних брокерів України

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕДУРИ МИТНОГО ДЕКЛАРУВАННЯ ТОВАРІВ

У зв'язку з набуттям Україною статусу кандидата на членство в ЄС на нашу державу покладається зобов'язання щодо адаптації національного законодавства до права ЄС за окремими пріоритетними напрямками, одним із яких є митне законодавство (Додаток XV до Глави 5 Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом) [1].

На початку лютого 2023 року Єврокомісія опублікувала Висновок щодо заявки України на членство в ЄС [2]. У ньому надана оцінка виконання розділу «Наближення митного законодавства» (або як його називають «Митний союз») виявилася дуже високою – 4-й із 5 можливих рівнів (найвищий рівень має лише сфера надання цифрових сервісів) [3].

Попри триваючу повномасштабну військову агресію із боку РФ проти України, станом на початок квітня 2024 року наша держава продовжує активно упроваджувати та законодавчо

унормовувати процедури євроінтеграції митної справи, в тому числі і у процедурі митного декларування товарів.

Так приєднання України до Конвенції про спрощення формальностей у торгівлі товарами (Конвенція) [4], у відповідності до Закону України від 30 серпня 2022 року № 2554-IX «Про приєднання України до Конвенції про спрощення формальностей у торгівлі товарами» [5], зумовило до прийняття відповідно до пункту 5 статті 11а Конвенції всіх рекомендацій та рішень Спільного комітету, які зазначені у статті 11(2) і (3) цієї Конвенції. У відповідності до статті 1 Загальних положень Конвенція встановлює інструменти для спрощення формальностей у торгівлі товарами між Договірними сторонами.

Крім Загальних положень за структурою Конвенція складається з окремих розділів: Формальності (статті 5–8), Адміністративна допомога (стаття 9), Спільний комітет (статті 10, 11), Приєднання третіх країн (стаття 11а), Загальні та прикінцеві положення (статті 12–18) та Додатків I, II, III.

Аналізуючи положення Конвенції, безперечно можна зробити висновок, що в цілому для України зазначена подія з приєднанням до цієї Конвенції є значущою. Особливо це стосується митної брокерської діяльності, яка в основному зосереджена на декларуванні товарів з заповненням митних декларацій. Проте з точки зору змін у діючому законодавстві ця подія не стала певною мірою «революційною», оскільки нормативно-правова база з цього питання на протязі багатьох років постійно розроблялася і вдосконалювалася з боку державних органів влади зважаючи на постійні зміни та виклики у сфері зовнішньоекономічної та брокерської діяльності і необхідності у постійній практичній співпраці митних органів України з митними органами інших країн світу.

Прикладом для порівняльного аналізу можуть стати положення Митного кодексу України (МКУ) [6] та нормативні акти Кабінету Міністрів України і Міністерства фінансів України які було прийняті ще задовго до приєднання до Конвенції.

1. Митний кодекс України. У відповідності до статті 257 МКУ декларування здійснюється шляхом заявлення за встановленою формою (письмовою, усною, шляхом вчинення дій) точних відомостей про товари, мету їх переміщення через митний кордон України, а також відомостей, необхідних для здійснення їх митного контролю та митного оформлення. При застосуванні письмової форми декларування можуть використовуватися як електронні документи, так і документи на паперовому носії або їх електронні (скановані) копії, на які наклеєно електронний підпис декларанта або уповноваженої ним особи.

Митна декларація та інші документи, подання яких митним органам передбачено МКУ, оформлені на паперовому носії та у вигляді електронних документів, мають однакову юридичну силу. Формат митних декларацій, що подаються як електронні документи, базується на міжнародних стандартах електронного обміну даними.

Загалом більшість країн світу використовують електронне декларування, і Україна у цьому питанні не є винятком, оскільки прагне до повноцінного членства в ЄС. Тому перед державою постійно стоїть завдання щодо вдосконалення діяльності у напрямку діджиталізації та цифровізації процедури митного декларування товарів.

На виконання вищезазначених положень МКУ було розроблено Положення про митні декларації та форми цих декларацій, яке затверджено Постановою Кабінету Міністрів України № 450 від 21.05.2012 (Постанова) [7] та Наказ Міністерства фінансів України від 30.05.2012 № 651 «Про затвердження Порядку заповнення митних декларацій на бланку єдиного адміністративного документа» (Наказ) [8], які більш детально розглянемо нижче.

2. Постанова Кабінету Міністрів України № 450 від 21.05.2012 «Питання, пов'язані із застосуванням митних декларацій». Відповідно до статей 257, 260 та 269 Митного кодексу України та підпункту 195.1.1 пункту 195.1 статті 195, пункту 200.8 статті 200 Податкового кодексу України [9] Кабінет Міністрів України зазначеним нормативним актом затвердив Положення про митні декларації. Це Положення визначає вимоги до оформлення і використання

митних декларацій, на підставі яких декларуються товари, що переміщуються (пересилаються) через митний кордон України підприємствами та громадянами, або іншого документа, що відповідно до законодавства може використовуватися замість митної декларації або її замінює, а також порядок внесення змін до митних декларацій, їх відкликання та визнання недійсними, підтвердження відомостей про вивезення товарів за межі митної території України.

У Постанові приділено детальну увагу таким аспектам, як: форми письмового декларування, оформлення митної декларації, періодична митна декларація, тимчасова митна декларація, порядок підтвердження відомостей про вивезення товарів за межі митної території України, порядок внесення змін до митної декларації та її відкликання, порядок визнання митних декларацій недійсними тощо.

3. Наказ Міністерства фінансів України від 30.05.2012 N 651 «Про затвердження Порядку заповнення митних декларацій на бланку єдиного адміністративного документа» (Наказ). Наказом було затверджено Порядок заповнення митних декларацій на бланку єдиного адміністративного документа (Порядок). Цей Порядок визначає правила заповнення граф митних декларацій (далі – МД) на бланках єдиного адміністративного документа форми МД-2 (далі – ЄАД), додаткових аркушів до нього форми МД-3 (далі – додаткові аркуші), специфікації форми МД-8 (далі – специфікація), порядок унесення відомостей до доповнення форми МД-6 (далі – доповнення), випадки застосування специфікації, а також порядок оформлення, розподілу та використання аркушів МД форм МД-2, МД-3, МД-6, МД-8. Передбачені цим Порядком правила також поширюються на застосування МД на бланках ЄАД, додаткових аркушів, доповнення і специфікації, виготовлених за допомогою комп'ютера, та електронних МД.

З врахуванням особливостей переміщення товарів, транспортних засобів та інших предметів через митний кордон України (ордерне постачання, переміщення комплектних об'єктів, переміщення запасів споживання, переміщення товарів транспортно-експедиційними організаціями та ін.), характеру угоди та процедури, декларант обирає той чи інший тип вантажної митної декларації. Особливості заповнення МД повністю залежать від митного режиму, в якому розміщуються товари згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТ ЗЕД), відповідно до Закону України «Про Митний тариф України» та типу вантажної МД.

Значна частина зазначеної інформації, що міститься в МД, доповнюється або дублюється цифровими кодами з різних класифікаторів, що дозволяє проводити наступну автоматизовану обробку баз даних МД та використовувати при здійсненні митного контролю та оформлення товару.

Висновки. Проведений нами господарсько-правовий аналіз нормативно-правових актів у національному законодавстві України щодо процедури митного декларування товарів доводить, що вони повністю відповідають заявленим у світовій практиці цілям та міжнародно-правовим вимогам щодо митного контролю та оформлення товарів, дозволяють широко запроваджувати автоматизацію окремих процесів та спрощенню митного контролю та оформлення, вдосконалювати існуючі митні практики на рівні найкращих міжнародних стандартів, мінімізувати корупційні ризики та сприяти покращенню ведення міжнародної торгівлі, митної брокерської діяльності і посиленню захисту економічної безпеки держави як в період дії правового режиму воєнного стану, так і у період повоєнного відновлення України.

Список використаних джерел

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : від 27.06.2014 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
2. Commission Staff Working Document : Analytical Report Following the Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council and the Council Commission

Opinion on Ukraine's application for membership of the European Union. Brussels, 01.02.2023. URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2023-02/SWD_2023_30_Ukraine.pdf

3. Алішаускас В. Рух до митного союзу з ЄС: де Україна досягла успіху і що потрібно зробити. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/experts/2023/03/21/7158185/>

4. Конвенція про спрощення формальностей у торгівлі товарами : від 20.05.1987 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987_012#n639

5. Про приєднання України до Конвенції про спрощення формальностей у торгівлі товарами : Закон України від 30.08.2022 р. № 2554-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2554-20#Text>

6. Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 р. № 4495. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>

7. Питання, пов'язані із застосуванням митних декларацій : постанова КМУ від 21.05.2012 р. № 450. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/450-2012-п#Text>

8. Про затвердження Порядку заповнення митних декларацій за формою єдиного адміністративного документа : наказ М-ва фінансів України від 30.05.2012 р. № 651. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1372-12#Text>

Ключові слова: митна декларація, митний брокер, митний контроль, електронне декларування.

Keywords: customs declaration, customs broker, customs control, electronic declaration.

Івасюк Ігор Георгійович

*Чернівецький інститут Міжнародного гуманітарного університету,
доцент кафедри юриспруденції, кандидат юридичних наук*

ДЕЯКІ ЗАХОДИ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ЩОДО ЗАХИСТУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Економічна стабільність держави безперечно має суттєве значення у процесі його функціонування. Для нормального розвитку держави необхідно активний та стабільний економічний ріст, відповідальне використання фінансових ресурсів та, головне, захист економічних інтересів тощо. Забезпечити економічну стабільність у країні означає гарантувати її незалежність, умови стабільності та життєдіяльності суспільства. Так як економіка представляє собою одну із головних сторін держави, вона вимагає оцінки її життєздатності та стабільності при можливих внутрішніх та зовнішніх загрозах. Важливе місце серед органів влади, на які покладено завдання економічної безпеки держави та регулювання зовнішньоекономічної діяльності є митна служба України.

Роль митної служби із року в рік росте, що обумовлено складністю її геополітичної ситуації країни, що викликано економічними та політичними проблемами як в середині держави та й на міжнародному рівні та, як наслідок, появою нових загроз та ризиків.

Загрозою для економічної безпеки необхідно назвати агресію країн проти України та, у результаті чого, запровадження у 2022 році в країні воєнного стану. Так, з метою захисту економічної безпеки в Україні та координації діяльності Державної митної служби України та її територіальних органів постав комплекс питань, вирішення яких потребувало негайного перегляду норм митного законодавства. Так, у першу чергу постали питання налагодження організації роботи з пропуску гуманітарної допомоги; координації роботи поштових операторів та експрес-перевізників; порядку транскордонного переміщення валютних цінностей; поміщення товарів у певні митні режими; окремі процедури контролю за доставкою товарів, протидії контрабанді та митним правопорушенням та ін.